

(א) מנחות לב, (ב) שבת ל
וש"ס (א) [מוספי פ"ב וסס
אחת ר' שמעון] (ד) גמ'ס
אין זה, (ה) [שם וע"ש],
(ו) [עין בעון ערך
ארקחא] (ז) [היו רבי מיהל
שהיה אבי אמו ולא רב
רש"י עיניו יב:]
(ח) [מוס' פ"ב], (ט) [שם
לו:], (י) [כמוסות א"ה:],
(יא) [דברים כ"ה], (יב) [י"ל
אמר ד"ה עקב], (יג) [וע"ש
מוס' סנהדרין לו: ד"ה
מלא],

תורה אור השלם

1. שום תשים ע"ך מלך
אשר יבחר וְ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ
מִקִּרְבֵּךָ אֶחָד תְּשִׂים עִלְיֶיךָ
מִלֶּךְ לֹא תוּבַל לְתַת
עִלְיֶיךָ אִישׁ גְּבִיר אֲשֶׁר לֹא
אֲחִיךָ הוּא:
דברים יז טו
2. וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל
בֵּית הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל:
דברים כה י
3. וְנִגְשָׁה יָבְמוֹת אֲלֵיךָ
לְעֵינֵי הַדּוֹקְדִים וְהַלְצִיחַ
נַעֲלֵה מִעַל רִגְלוֹ הַיְיָקָה
בְּפָנָיו וְעֲנֶה וְאָמַר
כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר
לֹא יִבְיָה אֶת בֵּית אֲדֹתָי:
דברים כה ט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מרופט
סבוקע. וכן ה"ל מיתוס
דלירטע מנילה דף ט
ע"י: ד"ה תוב"ד"ה ויע"ג
ובו דלא מפסלא אם לא
הלצה בידה הימנית. ע"י
מולין כ ע"ה מדי"ה לא
למטעין:

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה ארקחא
וכו' רעויות על אונן
שאר: (ב) תוב"ד"ה אונן
וכו' הקשה ר"י. י"ב סוטה
קושימו ה"פ למה קרא
אתה לחלילת גרים דלא סגי
לילמדו בקדושה אלא
היהוה בקדושה אלא לא
בעינן אפי' אמו משתלם
בחלילת גרים ועיין בתוס'
דמסות דף מד שם מובאר
ק':

הגהות הגר"א

[א] גמ' (וכו חוללין תל"מ
י"ב כ"ה בתוספתא אלא
לפי הירושלמי ל"ג לה
(ומ"ו) והתורה אמרה נעלו
ולא מנעלו ככ מוסק
רש"י וגם בתוספתא ליתא.
ומ"ש א"כ מה טו' חלילתה
כשה פירוש דיעבד
(דוקא) וכן מהל דמה
גירסא שלט קשה כמה
קושיות וגם קשה להגלות
שהיא מהוה כה"פ גמור
המעשה מדברי הירושלמי
(וע"י רמב"ן):

מוסף רש"י

מנעל מרופט. שנתקלקל
ונפטר ממעונו (מגילה
כז).

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות

גר דן את חברו. דיני נפשות דלילו דיני ממנות אפילו לכל ישראל
דמנן (סנהדרין דף לב). הכל כשרים לדון דיני ממנות ואמר"י (ט) הכל
לאתווי מאי לאתווי גר: **עלין הוא דענין מקרב אחיך.** אצל על
הגר אפי' חזירו אתה מניקס עליו. דיין בכלל מלך דכתיב (משלי כט)

מלך במשפט יעמיד ארץ (א) אם דומה
דיין למלך שאין ארץ כלוס יעמיד
ארץ ועוד שימות הרבה כמניס כאן
כל משמות שאתה מניס לא יהו אלא
מקרב אחיך: **נישאל.** משמע שיהא
ישראל מכל דדין: במילתיה דרבה
גרסינן **חוללין במנעל שומעין לו אין
חוללין בסנדל אין שומעין.** ומדקאמר
אם יצא אליהו כו' דכל כמה דלא
אחי אליהו ואמר לא חללין אלמלא
מנעל לכחלה לא. וזכרנו יוסף גרסי'
אם יצא אליהו ויאמר אין חוללין
במנעל שומעין לו אין חוללין בסנדל
אין שומעין לו וכל כמה דלא אמר לן
אליהו אין חוללין במנעל חללין
לכחלה: ה"ג אמר לו ויני חוללין
במנעל ול"ג והמורה אמרה נעלו
ולא מנעלו שאין מנעל כמזב בכל
המורה אלא נעלו כגון של נעלך (שמות
א) שלף איש נעלו (רות ד) למשמע
בין סנדל בין מנעל דמנעל לשון
חכמים ונעל לשון תורה והאי דאמר
מנעל לכחלה אסור לאו מקרא יליף
אלא משום גזירה דלקמן. והאי
דכתיב בלאורייתא (דברים לג) ברזל
ונחשת מנעליך לשון מנעול וזרית
הוא: **משמו.** דר"מ: **פנתא.** גב
המנעל: **וארקחא.** שרוך נעל (בראשית
יז) מתרגם ארקחא דמסאנא שכוללין
רעויות על אונן והוה ליה כשני
נעלים זה על גב זה אצל סנדל אין
קושיין וכופלין רעויות (ב) של אונן
שאר קשה הוא ואין הרעויה דוקא
אצל בשפת פיו יש כמו קשר לקצר
את פיו: **א"ה אפילו דיעבד נמי.**
אלא מדאמרין חלילתה כשרה ש"מ
גלויי כרעא בעינא ואפילו שני מנעלים
זה על גב זה כי שולפת לתרויהו
שפיר דמי כדאמר לקמן ב' מנעלים
כו' מכו ועד כאן לא מייבשא ליה
אלא דקרעמיה לעילאי ושלפתיה
לתתאי אלא שולפתיה לתרויהו
שפיר דמי: **מרופט.** מצוקע קרוע
מלמעלה דכיון דרכיך דאע"ג דקרוע
מייבב ליה אכרעיה אצל סנדל שהוא
קשה אין יכול ליישב על גולו משנפתח
ולכא למיגור מיד: **שינאי.**
אשטר"ל ונוח לחוללו: **אע"ג דא"ה**
זיה חומרא. קשר קשור על שפמיו
ומעמידו שלא יאן מן הרגל אפי"ה
בשעת חליצה קטרינן זיה מיתגא
כי היכי דמיתי היא ומישרי והדר
תחלוץ ותהי חלילה מעליא: **בשמיטת**
רוז העקב. כגון ששטתה את רוב
העקב מן הסנדל אע"פ שלא חללתו
כולו הותרה: **הסורו רעויות מנעל.**
שלא המיתן היא: **או ששטת.** הוא
רוב הרגל והיא חללתו לגמרי:
טו דחים. נסמך. לשון דחוס בריימ"ב:
בלע"ז: **עקב.** שול"ן: **מסייע ליה**
כו'. הא דקמני הותרו רעויות כו':
שרפסהו. השליכה גחלת על הסנדל
כשהוא כרוך צרגלו ושרפסו:
מוקי

דמועל לא צריכא דקרעתיה לעילאי
ולפתיה לתתאי וקאי עילאי
מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא
גלויי כרעא בעינן וליכא

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות קב.

או של נמצע ובכמות פרי"ח מרענא שטרף אפומיה אפילו כמזב
נאמנות בשטר נשבע וגובה ונראה לר"י שרוצה לומר שכתב לו לזה
למלוה כמזב השטר דמהימן ליה בלא שבועה כל אימת דאמר לא
פרענא אפילו פרעו בעד אחד ופוגם שלא בפניו דהוה כר"ך
שבועה אי לא דכתב ליה הכי וכה"ג

מיירי הכא: **גר דן את חברו דבר**
תורה. פירש צונט' היינו לדיני
נפשות ואין נראה כדכתבני בהסולן
(לעיל דף מה): **לענין חליצה עד**
שיהא אביו ואמו מישאל. פי' זאלמו
לא סגי עד שיהא גם אביו מישאל
אצל בצאיו לחוד סגי דהא אפי' לענין
יחוס כהונה סגי בצאיו מישאל
כדאמרין בעשרה יוחסין (קידושין עו).
(ט) הקשה ר"י דצפרק נערה בכמות
(דף מד): אמר גבי נערה המאורסה
כי עשתה נבלה בישראל דהותרה
ולדתה נקדושה ישראלית מעלייתא
היא ומירך כיון דהותרה ולדתה
נקדושה ישראלית מעלייתא היא
א"כ לחלילת גרים נמי כיון שהור"י
ולדתה נקדושה הוה נמי ישראל
מעליא וקרינן זהו עליך וא"כ בלאו
מונקר שמו בישראל נפקא פסול
גר לחלילת גרים עד שיהא אמו
מישראל דענין מקרב אחיך ולהכי
אית לן למירש מונקרא שמו בישראל
עד שיהא אביו מישאל (א) ולפי זה כר"ך
לומר דרב שמואל היתה אמו מישאל
דהא לא אינטריך צרייתא למיפסל
אלא אונתו שאמו מישאל (ב):

ד"ה דאפילו בבתחלה ואידי דתנא
סיפא כו'. תימה תקשה ליה
סיפא דקמני בסנדל שיט צו עקב
כשר משמע הא לכחלה לא אלא
ע"כ משום דקמני סיפא אס אין צו
עקב פסול נקט רישא כשר וי"ל
דה"מ למימר וליתעמיך:

וע"ה שורחני הוא תרדי. צירושלמי
גמס שולמי היימי צערי ועל
שולמי כו': **ובי חורצין במנעל.**
ול"ג והמורה אמרה נעלו ולא
מנעלו כמו שפירש צונטרס וגם
רב יהודאי גאון מתקן מן הספרים
ובתוספתא אינו:

גזירה משום מנעל המרופט.
ואס תאמר דלמי צוק
פרק תולין (שבת דף קמא: ושם)
תלא אשה במנעל המרופט ולא
תחלוץ צו ואס חללה חלילתה כשרה
וי"ל דהתם אינו מרופט כ"כ שלא
יהא רחוי לנעול צו:

ואע"ג דאית ביה חומרתא קטרינן
ביה מיתנא. צירושלמי
צפרקין גרסינן כיצד הוא עושה
קושרו עד שיהא יכול להלון צו
מאליו רבי מנינא צריה דרבי הלל
אומר עונבו כדי שמול להמירו באתח
מידיו כיצד היא עושה מתירמו צימין
ותופסתו בשמאל ושומטת עקב צימין
וגוררתו בשמאל עד שתהא התרה
וחליצה צימין עד כאן ירושלמי ומיהו
נהגו לקשור היטב צוקר גמור וגם
כר"ך שמתירו צידה הימנית לפי
הירושלמי ואע"פ שלא מנינו שפוסל
צוקר אלא צרגל אצל ציד כשר
לחלוץ אפילו בשמאל ואמרין נמי
לקמן בסוף פירקין (דף קה). גירמת
חוללת צשיייה משמע דלא מיפסלא
אס לא חללה צידה הימנית:
ומי

וכי

**עין משפט
נר מצוה**

זא א ב מיי פ"ח מהל'
סנהדרין הלכה יא
טו"ש"ע ח"מ סי' ז סעף א
וטו"ש"ע י"ד סי' קט
סעף יא:
ז א ג מיי פ"ד מהלכות
יבוס הלכה ה סמג
עשין כב טו"ש"ע אה"ע
סימן קסט סעף צ
וטו"ש"ע י"ד סימן קסט
סעף יא:
יח ד ה מיי שם הלכה ו
סמג שם טו"ש"ע
אה"ע סימן קסט סעף טז
ועיין צב"י:
יט ו טו"ש"ע שם סעף יט
ובפירוט סדר חלילה
סעף סא:
כ ז ח מיי שם הלכה ז:
כא ח מיי שם הלכה טו
טו"ש"ע שם סעף לג
ובפירוט סדר חלילה סעף
עג:
כב ט מיי שם הל' כא
טו"ש"ע שם סעף לו:
כג י מיי שם טו"ש"ע שם
סעף לו:

לעזי רש"י

אשטר"ל [ואשטר"ל ש"ש].
שנינים שריכס.
ברימב"ד [פרימב"ד א].
לדחוק.
שלו"ן [טל"ן]. עקב.

תוספות ישנים

(א) ובפ"ק ביד מורי אל
פסילנא דרות דפסילנא
לכתן בת גר [ואפי' בת בת
גר]: אע"ג דאית ביה
חומרתא טייל"ש בלע"ז
קטרינן ביה מיתנא.
רעויות. וכן אלו טהנים
האינדא לפשות בסנדל של
חלילה נחלי"ש ולעויות
לקשור קציב הסוק וטוב
לחזק שלא יהו אמו המנעל
חמות יומר מלחי שלא
יכירו זו על זו אלא כדי
לכתן קציב הסוק בלנד
כדי שתיגע און זו לחצמה
ולא יומר:

תוס' חר מקמאי

בפ"ק: מאן דאמר מנעל
לכתחלה [לאן] מ"ט
אילמא משום דהו"ל
פנתא מעל וארקחא מעל
דמעל אי הכי אפילו
דיעבד נמי לא אלא
גורה משום מנעל מרופט
כלומר שפיטא דבכה"ג
כשר ולא מעל דמעל
הוא ומהכא משמע שאין
מנעל וסנדל מדפוס
א' דהא אמר מעיקרא
שהמנעל מיפסיל משום
מעל דמעל והסנדל כשר
אלמא אין לסנדל פנתא
שקורי' אנפירי בלע"ז:
א"ר ינאי בין שהתיר הוא
ושמטה היא בין שהתירה
היא ושמט הוא חליצה
פסולה עד שתתיר היא
ותשמט היא בעי ר' ינאי
קרתהו מהו שרפתהו
מהו גלויי כרעא בעינן
הוא איכא או דלמא
חליצה בעינן וליכא חיק.
בעא מניה נחמיה בן
ברוך מרבה שני מנעלים
זה על זה מהו.
ה"ד אילמא דשלפתיה